

MATURITNÍ TÉMATA

Předmět: **Základy společenských věd**

Třída: **4. A, 8. P**

Školní rok: **2022 – 2023**

1. Filozofie – předmět, vznik, hlavní otázky

- definice filozofie, historické počátky filozofie
- duchovní předpoklady vzniku filozofie
- hlavní filozofické disciplíny – ontologie, gnoseologie, logika, etika
- hlavní metafyzické směry – realismus, idealismus, materialismus, monismus, pluralismus.

2. Řecká filozofie –předsokratovské a klasické období (sofisté, Sókratés)

- milétská, efeská, elejská škola, pythagorejci
- atomisté - Démokritos, sofisté
- Sókratés

3. Platón, Aristotelés, Helénistické a římské období antické filozofie

- Platón, Aristotelés
- řecký a římský stoicismus, skepticismus, epikureismus

4. Středověká filozofie – patristika a scholastika

- periodizace období
- patristika – gnostikové, apologeti, Augustinus Aurelius
- scholastika – spor o univerzálie
- Anselm z Canterbury, Tomáš Akvinský, Roger Bacon, William Occam

5. Filozofie v období renesance

- humanismus, reformace - Martin Luther, Jan Hus
- filozofie zabývající se státem - Niccolò Machiavelli, Thomas Hobbes, utopičtí socialisté
- filozofie renesanční přírodovědy - Mikuláš Kusánský, Giordano Bruno
- Francis Bacon

6. Novověká filozofie

- periodizace novověké filozofie
- anglický empirismus – charakteristika – John Locke, George Berkeley, David Hume
- racionalismus – charakteristika – René Descartes, Baruch Spinoza, Gottfried W. Leibniz

7. Francouzské a německé osvícenství

- charakteristika
- Charles L. Montesquieu, Voltaire, Denis Diderot, Jean – Jacques Rousseau, Immanuel Kant

8. Filozofické směry 19. století

- romantismus a německý idealismus – Georg F. W. Hegel
- iracionalismus - Arthur Schopenhauer, Friedrich Nietzsche, Søren Kierkegaard
- pozitivismus, Auguste Comte, Herbert Spencer, evoluční teorie
- marxismus, dialektický a historický materialismus – Ludwig Feuerbach, Karl Marx

9. Filozofické směry 20. století

- charakteristika hlavních proudů
- fenomenologie – Edmund Husserl
- existencialismus – Jean-Paul Sartre, Albert Camus, Karl Jaspers
- hermeneutika, hermeneutický kruh – Hans-Georg Gadamer
- analytická filozofie – Ludwig Wittgenstein, Rudolf Carnap, Karl Raimund Popper
- pragmatismus – Charles Sanders Peirce, William James, John Dewey

10. Psychologie, sociální psychologie

- předmět, disciplíny, dějiny psychologie, směry v psychologii, metody výzkumu
- fyziologické mechanismy psychiky
- faktory, které ovlivňují utváření psychiky
- socializace osobnosti, sociální percepce, komunikace, konflikt

11. Osobnost člověka

- charakteristika osobnosti, její struktura, vývoj osobnosti
- teorie osobnosti
- smyslové a poznávací procesy, psychické stavy a vlastnosti

12. Psychopatologie, duševní hygiena

- příčiny psychických poruch
- rozdělení psychických poruch
- prevence a léčba, duševní hygiena

13. Sociologie, kultura ve společnosti

- předmět, metody, vývojové etapy sociologie
- znaky, dělení, funkce kultury
- masová kultura - klady, zápory, hmotná x duchovní kultura
- socializace, sociální percepce, komunikace, konflikt
- globální sociální problémy - přelidněnost, stárnutí populace, negramotnost, války, terorismus

14. Skupinová a sociální struktura společnosti, organizace, instituce, byrokracie, normy, deviace

- skupiny, dělení skupin – primární x sekundární, malé x velké, in-group x out- group, teorie davu
- strukturální řazy společnosti, sociální mobilita, otázka rovnosti, typy stratifikačních systémů
- sociální role, její vlastnosti, sociální postavení, prestiž
- Max Weber – byrokracie, podřízenost, nadřízenost
- sociální normy, sociální kontrola, deviantní chování – vznik, teorie, sociálně patologické jevy

15. Politologie, státoprávní zřízení

- předmět, metody, disciplíny, dějiny
- politika, politický program
- demokratická politika
- teorie vzniku státu, znaky státu
- funkce, formy a druhy států – z hlediska formy vlády, členění státu, dle způsobu fungování státní moci
- státní moc – její rozsah a obsah
- právní stát, národ – národní stát, občanství - demokracie

16. Český ústavní vývoj, politické strany, ideologie, volební systémy

- vývoj od roku 1918
- Ústava České republiky, symboly české státnosti
- lidská práva
- politické strany – znaky, funkce, dělení
- ideologie, doktrína
- volební právo, volební systémy

17. Právo I – odvětví práva, soukromé právo

- právo – vývoj, právní řád, právní síla, vynutitelnost práva
- právní norma, sankce, fyzická, právnická osoba
- právní ochrana
- soukromé právo, principy, majetek, vlastnictví
- občanské, pracovní, rodinné, obchodní právo

18. Právo II - veřejné

- veřejné právo, ústavní, správní, finanční, živnostenské
- trestní právo – trestná čin, trestní odpovědnost, trestní řízení, trest

19. Ekonomie I – makroekonomické veličiny

- ekonomie, vznik, vývoj, složky, sféry/sektory/ ekonomiky
- cíle makroekonomie – produkt, zaměstnanost, mzda
- HDP, peníze – vznik, vývoj, formy; bankovní soustava, hospodářské cykly, nezaměstnanost, inflace

20. Ekonomie II – mikroekonomie

- potřeby, statky, služby, výroba, výrobní zdroje
- trh, tržní mechanismus – nabídka, poptávka, posuny křivky, rovnovážný bod, činitelé ovlivňující nabídku a poptávku, selhání trhu, zásahy státu do ekonomiky
- konkurence, zisk, náklady
- obchodní právo – firmy, vznik firem, obchodní rejstřík, druhy obchodních společností

21. Mezinárodní vztahy a organizace

- zahraniční politika
- dohody, řešení konfliktů
- mezinárodní organizace – OSN, NATO, EU – vznik, orgány, hl. funkce, hl. představitelé
- ČR v těchto organizacích

22. Vznik a charakter světových náboženství – polyteistická

- vznik a dějiny náboženství, funkce náboženství, typy víry, náboženství – východní x západní
- ateismus, teologie x religionistika
- rozdělení náboženství – kmenová, národní, světová
- polyteismus – římské, řecké, slovanské náboženství, hinduismus
- buddhismus

23. Náboženství – monoteistická

- monoteismus – judaismus, křesťanství, islám – hl. znaky, tradice, dějiny
- Bible – vznik, dělení, jazyk Bible, obsah
- Korán – vznik, dělení, obsah

24. Etika – vůle, svědomí, normy

- předmět etiky, morálka, mrav
- vývoj, představitelé – antická etika – Sókratés, Platón, Aristotéles
- křesťanská etika – desatero, renesance – Niccolò Machiavelli, novověk – Immanuel Kant, Jeremy Bentham, Karl Jaspers
- svoboda vůle, svědomí, hodnoty, hodnotové normy, morální normy
- profesní etika

V Bohumíně 1. 9. 2022

Schválil: PaedDr. Miroslav Bialoň, v. r.